

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۲/۲۱

شماره: ۱۱/۳۲۴۸۸

پیوست:

حائز اهمیت

اعضای محترم شورای معاونان

رؤسای محترم دانشگاه‌ها، مراکز آموزش عالی، پژوهشگاه‌ها، پارک‌های علم و فناوری،
مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و بخش‌های وابسته به وزارت متبوع

با سلام و احترام،

به پیوست «ویرایش دوم آیین‌نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاه‌ها» که به
تصویب و توشیح وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری رسیده است برای استحضار، بهره‌برداری و
دستور اجرای مفاد آن ایفاد می‌شود.

با آرزوی توفیق الهی

مسعود شمس بخش

مدیر کل دفتر وزارتی

رونوشت:

- جناب آقای سید حسین جاودانی، کارشناس مسئول محترم دفتر وزارتی، برای اطلاع و درج در
پرونده مربوطه مطابق مفاد دستورالعمل.

شماره پیگیری

۹۰۵۸۴۶۴

نشانی:

تهران شهرک قدس

میدان صنعت، خیابان

خوردین، خیابان هرمزان

پیش خیابان پیروزان جنوبی

کد پستی: ۱۴۶۶۶-۶۴۸۹۱

شماره تلفن: ۸۲۳۳۱۰۰۰

صندوق پستی:

تهران ۱۵۱۳-۱۴۶۶۵

Website: www.msrt.ir

Email: info@msrt.ir

۹/۳۱۲۵۷

ص: ۲، ۲، ۱۴۰۰

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات سند	
عنوان سند: آیین نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاهها	
نوع سند: آیین نامه	شماره سند: عتف_آ_۳۱۰۳
ویرایش: ۰۲	صفحه: ۱ از ۷

الدام کنندگان			
امضا	واحد سازمانی	نام و نام خانوادگی	مستوریت
	مدیرکل دفتر سیاست گذاری و برنامه ریزی امور پژوهشی	محسن شریفی	تهیه کننده
	معاون پژوهش و فناوری	غلامحسین رحیمی شعیب	تأیید کننده
	وزیر علوم، تحقیقات و فناوری	منصور غلامی	تصویب کننده

امضا	شماره و تاریخ صورتجلسه	نام و نام خانوادگی مدیر	مراجع تأیید سند
	شماره جلسه: ۹۳۹	علی خاکی صدیق	شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی
	تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳		

تاریخ و شماره ابلاغ سند	قسمت	پرونده	مراجع نگهداری سند
	۱	۳	دفتر وزیر

شماره: عتف_آ_۳۱۰۳	آیین‌نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاه‌ها	 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
ویرایش: ۰۲		
تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳		
صفحه: ۲		
از: ۷		

تغییرات

شرح تغییر	شماره بند تغییر یافته	توضیح
۱. تبصره ۲ به ماده ۳ اضافه شد: شرایط تشکیل گروه پژوهشی/هسته پژوهشی/مرکز تحقیقات (پژوهشکده) و کمترین شرایط فیزیکی و امکانات لازم برای ایجاد و تأیید آزمایشگاه به مثابه آزمایشگاه تحقیقاتی، و همچنین ساختار تشکیلاتی داخلی هریک از آنها در آیین‌نامه مصوب هیئت امنای دانشگاه تعیین می‌شود.	ماده ۳	۱
۱. نحوه تأمین اعتبار واحدهای پژوهشی به گونه‌ای تفکیک‌شده در بندهای ۱ و ۲ از ماده ۳ به ماده ۵ منتقل شد. ۲. تبصره ۵ به ماده ۵ اضافه شد: واحدهای پژوهشی مشمول این آیین‌نامه به مثابه ساختارهای داخلی دانشگاه، فاقد پست سازمانی مستقل‌اند و برای تشکیلات سازمانی و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز خود می‌باید از اعضای هیئت علمی و غیرهیئت علمی موجود در دانشگاه استفاده کنند.	ماده ۵	۲
بند ۶-۱ و بند ۶-۲ به علت داشتن همپوشانی در قالب یک بند ذکر شده‌اند.	ماده ۶	۳
با توجه به نیاز	ویرایش متن	۴

 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	آیین نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاه ها	شماره: عتف_ا_۳۱۰۳
		ویرایش: ۰۲ تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳
		صفحه: ۳ از: ۷

فهرست مطالب	صفحه
مقدمه	۴
ماده ۱. تعاریف	۴
ماده ۲. اهداف ایجاد واحدهای پژوهشی	۴
ماده ۳. انواع واحدهای پژوهشی	۵
ماده ۴. الزامات ایجاد واحدهای پژوهشی	۵
ماده ۵. شیوه تأسیس و فعالیت واحدهای پژوهشی	۶
ماده ۶. انطباق واحدهای پژوهشی موجود با این آیین نامه	۶
ماده ۷. نظارت و ارزیابی	۷
ماده ۸. انحلال	۷

شماره: عتف_۱_۳۱۰۳	آیین‌نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاه‌ها	 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
ویرایش: ۰۲		
تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳		
صفحه: ۴		
	از: ۷	

مقدمه

دانشگاه‌ها به مثابه واحدهای آموزشی، پژوهشی و فناوری، بر اساس بند ۱۱ ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تأسیس می‌شوند و اهداف و مأموریت‌هایی بر عهده دارند که تحقق آنها به فراهم کردن ملزومات و زیرساخت‌هایی نیاز دارد. به منظور اجرای مأموریت‌های پژوهشی، دانشگاه‌های مشمول این آیین‌نامه با رعایت قوانین بالادستی و سایر ضوابط و مقررات نسبت به ایجاد یا انحلال واحدهای پژوهشی به مثابه ساختارهای داخلی اقدام خواهند کرد.

بر این اساس، به منظور فراهم آوردن زمینه توسعه فعالیت‌های گروهی و انجام پژوهش‌های هدفمند که از راهبردهای مهم وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است، در این آیین‌نامه واحدهای پژوهشی مطابق با برنامه‌های پژوهشی شکل می‌گیرند و فعالیت واحد پژوهشی، به مثابه ساختاری که به نیازهای حال یا آینده و نهان یا آشکار کشور پاسخ می‌دهد، با پایان یافتن برنامه پژوهشی خاتمه می‌یابد یا با تغییر مأموریت به فعالیت خود ادامه می‌دهد.

ماده ۱. تعاریف

وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

معاونت: معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه: کلیه مؤسسات آموزش عالی که با عنوان دانشگاه دارای موافقت قطعی از سوی شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت یا سایر مراجع قانونی هستند.

واحد پژوهشی: انواع ساختارهای پژوهشی مندرج در این آیین‌نامه

ماده ۲. اهداف ایجاد واحدهای پژوهشی

۱-۲- هدایت فعالیت‌های پژوهشی به سمت اولویت‌های پژوهشی و فناوری کشور

۲-۲- ایجاد زمینه پژوهش‌های کلان و میان‌رشته‌ای

۳-۲- ارتقای کیفیت و هم‌افزایی فعالیت‌های پژوهشی و فناوری برای تحقق اهداف برنامه‌های راهبردی

مصوب

۴-۲- استفاده بهینه از نیروی انسانی متخصص دانشگاه (در حوزه‌های مرتبط) برای تشکیل گروه‌های

پژوهشی کارآمد

۵-۲- بسترسازی مناسب برای هدایت پژوهش‌ها با هدف ایجاد فناوری به منظور پاسخ‌گویی به نیازهای

جامعه و کاربردی شدن دستاوردهای پژوهشی

۶-۲- تنوع‌بخشی به منابع مالی دانشگاه، با اولویت خلق ارزش از فعالیت‌های پژوهشی و فناوری

۷-۲- ایجاد هم‌افزایی، به منظور انجام پژوهش‌های بنیادین، پایدار و ایجاد دانش در یک یا چند حوزه

شماره: عتف_۳۱۰۳	آیین‌نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاه‌ها	 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳		
ویرایش: ۰۲ صفحه: ۵ از: ۷		

ماده ۳. انواع واحدهای پژوهشی

۱-۳. آزمایشگاه تحقیقاتی / گروه پژوهشی / هسته پژوهشی: هر سه عنوان از لحاظ ساختاری در یک سطح‌اند و با تصمیم دانشگاه و متناسب با نوع فعالیت آن انتخاب می‌شوند. آزمایشگاه تحقیقاتی نوعی واحد پژوهشی در حوزه‌های علوم تجربی است که شرایط، امکانات و زیرساخت‌های انجام یک یا چند برنامه پژوهشی را فراهم می‌کند. گروه یا هسته پژوهشی در حوزه‌های گوناگون علوم با همکاری جمعی از اعضای هیئت علمی یا پژوهشگران برای اجرای برنامه یا موضوع پژوهشی خاص شکل می‌گیرند.

۲-۳. مرکز تحقیقات (پژوهشکده): نوعی واحد پژوهشی است که در زمینه‌های همگرا یا بین‌رشته‌ای، یا بین‌دانشکده‌ای بر اساس یک یا چند برنامه پژوهشی فعالیت می‌کند و دست‌کم از دو یا چند آزمایشگاه / گروه / هسته پژوهشی تشکیل می‌شود.

تبصره ۱. واحدهای پژوهشی مشمول این آیین‌نامه از هر نوعی که باشند بر اساس سیاست‌ها، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مورد تأیید هیئت امنای تأسیس می‌شوند و نیازی به کسب مجوز از سوی شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی نخواهد بود.

تبصره ۲. شرایط تشکیل گروه پژوهشی / هسته پژوهشی / مرکز تحقیقات (پژوهشکده) و کمترین شرایط فیزیکی و امکانات لازم برای ایجاد و تأیید آزمایشگاه به مثابه آزمایشگاه تحقیقاتی و همچنین، ساختار تشکیلاتی داخلی هریک از آنها در آیین‌نامه مصوب هیئت امنای دانشگاه تعیین می‌شود.

ماده ۴. الزامات ایجاد واحدهای پژوهشی

۱-۴. دارا بودن برنامه جامع پژوهشی مبتنی بر اسناد بالادستی، نیازهای محلی، ملی و منطقه‌ای و آینده‌نگرانه

۲-۴. وجود توانمندی‌ها و مزیت‌های نسبی در دانشگاه برای پاسخ به نیازهای پژوهشی جامعه

۳-۴. عقد تفاهم‌نامه یا قرارداد همکاری با سازمان‌ها و دستگاه‌های متقاضی اجرای طرح (برای واحدهای پژوهشی مشترک با دستگاه‌های اجرایی، نهادها و مؤسسات عمومی دولتی و غیردولتی)

 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	آیین نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاه‌ها	
	شماره: عتف_ا_۳۱۰۳	ویرایش: ۰۲ تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳
	صفحه: ۶ از: ۷	

ماده ۵. شیوه تأسیس و فعالیت واحدهای پژوهشی

۱-۵. واحدهای پژوهشی می‌توانند به شکلی کاملاً وابسته به دانشگاه و با هدف فراهم کردن بسترهای لازم به منظور انجام طرح‌های پژوهشی تقاضامحور و اجرای برنامه‌های راهبردی و مأموریت‌های پژوهشی دانشگاه ایجاد شوند. در این صورت، اعتبار مورد نیاز آنها برای انجام چنین فعالیت‌هایی به روال معمول طرح‌های پژوهشی یا از محل درآمدهای اختصاصی دانشگاه تأمین می‌شود.

۲-۵. واحدهای پژوهشی همچنین می‌توانند به شکلی مشترک با دستگاه‌های اجرایی، نهادها و مؤسسات عمومی دولتی و غیردولتی، و با هدف پاسخ‌گویی به نیازهای پژوهشی آنها تشکیل شوند. در این صورت، ارائه خدمات علمی از سوی دانشگاه انجام می‌گیرد و اعتبارات مورد نیاز برای راه‌اندازی و اجرای طرح‌ها در قالب موافقت‌نامه و قرارداد همکاری از سوی دستگاه اجرایی، نهادها و مؤسسات عمومی دولتی و غیردولتی تأمین می‌شود.

تبصره ۳. هرگونه عقد قرارداد و مکاتبات پژوهشی واحدهای پژوهشی مذکور با سایر دستگاه‌ها و نیز، تأیید فعالیت‌های پژوهشی از طریق معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه انجام می‌گیرد.

تبصره ۴. واحدهای پژوهشی دانشگاه به منظور اجرای قراردادهای پژوهشی مجازند از محل درآمدهای اختصاصی، در چارچوب آیین‌نامه مالی و معاملاتی دانشگاه و آیین‌نامه اداری و استخدامی، از خدمات سایر پژوهشگران استفاده کنند.

تبصره ۵. واحدهای پژوهشی مشمول این آیین‌نامه به مثابه ساختارهای داخلی دانشگاه، فاقد پست سازمانی مستقل‌اند و برای تشکیلات سازمانی و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز خود می‌باید از اعضای هیئت علمی و غیرهیئت علمی موجود در دانشگاه استفاده کنند.

ماده ۶. انطباق واحدهای پژوهشی موجود با این آیین‌نامه

۱-۶. کلیه واحدهای پژوهشی وابسته به دانشگاه‌ها دارای مجوز اصولی یا قطعی از سوی شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، در چارچوب ضوابط این آیین‌نامه و آیین‌نامه مصوب هیئت امنای دانشگاه مربوطه‌اند.

۲-۶. واحدهای پژوهشی دارای مجوز از سوی شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی که در حال حاضر به مثابه بخشی از ساختار و چارت سازمانی رسمی و قطعی دانشگاه به شمار می‌روند و دارای اعضای هیئت علمی مطابق با پست‌های سازمانی مصوب هستند، مانند گذشته به فعالیت خود ادامه خواهند داد و از این پس تابع آیین‌نامه مصوب هیئت امنای دانشگاه خواهند بود.

شماره: عتف_۱_۳۱۰۳	آیین نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاه‌ها	 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
ویرایش: ۰۲		
تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳ صفحه: ۷ از: ۷		

ماده ۷. نظارت و ارزیابی

۱-۷. مسئولیت نظارت بر ایجاد و فعالیت واحدهای پژوهشی بر عهده رئیس دانشگاه است. از این رو، دانشگاه موظف است آیین نامه‌ای اجرایی برای تأسیس، فعالیت، نظارت و ارزیابی، نحوه حمایت و انحلال واحدهای پژوهشی خود تهیه کند و در هیئت امنا به تصویب برساند.

۲-۷. وزارت از واحدهای پژوهشی برتر و پیشتاز دانشگاه‌ها که نقشی اساسی در توسعه ملی و منطقه‌ای ایفا و در سطح بین‌المللی اعتبار کسب کنند حمایت می‌کند. بدین منظور، واحدهای پژوهشی مطابق با شاخص‌های عملکردی که از سوی معاونت پژوهش و فناوری وزارت اعلام می‌شود ارزیابی خواهند شد.

۳-۷. حضور واحدهای پژوهشی مورد تأیید دانشگاه‌ها در فرایند ارزیابی وزارت اختیاری است و وزارت از واحدهایی که در ارزیابی‌های سالانه در رتبه برتر قرار گیرند حمایت خواهد کرد.

ماده ۸ انحلال

۱-۸. واحدهای پژوهشی بر اساس برنامه‌های پژوهشی شکل می‌گیرند و با پایان یافتن برنامه یا عدم نیاز به تداوم فعالیت یا عملکرد ضعیف، پس از تأیید هیئت امنای دانشگاه، مأموریت آنها نیز پایان می‌یابد و منحل خواهند شد. در این شرایط با توجه به آیین نامه مصوب هیئت امنا، اعضای هیئت علمی و کارکنان دانشگاه که در این واحدها مشغول به کار بوده‌اند در پست سازمانی خود در واحد مربوطه یا در سایر بخش‌های دانشگاه، با رعایت ضوابط و مقررات موجود، فعالیت خواهند کرد. در صورت وجود اختلاف نظر در مورد انحلال این واحدها، معاونت پژوهش و فناوری وزارت مرجع رسیدگی و تصمیم‌گیری نهایی خواهد بود.

این آیین نامه در ۸ ماده و ۵ تبصره در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۰۳ به تصویب شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی رسید و جایگزین آیین نامه مصوب ۱۳۹۷/۱۱/۷ شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی شد.